

Recensie

Maxy Bak-Piard promoveerde op 21 december 2021 met een belangwekkend proefschrift naar de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van een programma Taalvaardigheid Nederlands bij de Tweedegraads Lerarenopleiding Nederlands (TLN) en de Lerarenopleiding Funderend Onderwijs (LOFO) op Curaçao en Bonaire.

Anja Swennen was lerarenopleider en onderzoeker aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Bak-Piard, M. (2021). Nederlands in de Lerarenopleiding op Curaçao en Bonaire: Een onderzoek naar het ontwerp en de uitvoering van een programma Taalvaardigheid Nederlands. [s.n.]. Proefschrift. (334 p.).

https://pure.uvt.nl/ws/portalfiles/portal/59955863/Bak_Piard_Nederlands_17_12_2021_incl._kaft.pdf

De primaire aanleiding voor dit onderzoek was de hoge uitval van studenten in de propedeusefase van de Tweedegraads Lerarenopleiding Nederlands (TLN) en de Lerarenopleiding Funderend Onderwijs (LOFO) en de door docenten ervaren negatieve attitude van studenten ten aanzien van (het leren van) de Nederlandse taal. Voor een goed begrip van dit onderzoek is het belangrijk te begrijpen wat de positie van het Nederlands, en die van andere talen, op Bonaire en Curaçao is. Papiaments en soms ook Engels of Nederlands én eigen talen van immigranten, worden in de privécontext gesproken, terwijl, met uitzondering van de eerste twee jaar van het funderend onderwijs, Nederlands in het onderwijs de instructietaal is - met Papiaments als belangrijk vak.

Dat betekent dat de taal waarin de meeste leerlingen in het voortgezet onderwijs en studenten in het hoger onderwijs krijgen soms ver afstaat van de taal en talen die zij thuis en in de bredere niet-schoolse context gebruiken. Bovendien zijn de examens die de leerlingen en studenten moeten maken Nederlandse examens waarin de Nederlandse situatie uitgangspunt is. De positie van het Nederlands op deze eilanden is dus een ingewikkelde en daar komt nog bij dat het Nederlands een taal is die door de toenmalig koloniale machthebbers is geïntroduceerd (je kunt beter zeggen opgelegd). Hoe men daar ook over denkt, in de huidige situatie moeten studenten die een lerarenopleiding volgen het Nederlands als instructietaal goed beheersen. Het wekt echter geen verbazing dat veel leerlingen en studenten worstelen met het Nederlands.

De centrale onderzoeksvraag van het lijvige onderzoek betreft de kenmerken waaraan een programma Taalvaardigheid Nederlands moet voldoen om een bijdrage te kunnen leveren aan het verbeteren van de Nederlandse taalvaardigheid en het bevorderen van studiesucces op de genoemde lerarenopleidingen. Om deze vraag te beantwoorden zijn zeven deelstudies uitgevoerd waarin zowel kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksmethoden zijn gebruikt en is aangesloten bij de traditie van onderwijskundig ontwerponderzoek. De deelstudies hebben betrekking op het achterhalen van de redenen van studie-uitval, het ontwerpen en evalueren van een eerste concept van het taalvaardigheidsprogramma, de relatie tussen studie-uitval en taalvaardigheid Nederlands, aspecten van meertaligheid, taalattitude en taaldidactiek, de ontwerpprincipes en het ontwerp en de uitvoering en evaluatie van het definitieve programma bij de LOFO op Bonaire en de TLN op Curaçao. In beide opleidingen leidde het programma tot een verbetering van de taalvaardigheid van de studenten en vermindering van de lagere uitvalcijfers.

De bovenstaande samenvatting doet nauwelijks recht aan het belang van het proefschrift. In de eerste plaats is het proefschrift waardevol voor de studenten en docenten van LOFO en TNL. De studie draagt bij aan meer kennis en een betere praktijk op die opleidingen en tot minder studie-uitval en dat alleen al is de moeite waard.

Het onderzoek levert daarnaast een bijdrage aan kennis van curricula en de verbetering daarvan in meertalige, complexe situaties waarin statusverschillen tussen talen - en daardoor vaak ook statusverschillen tussen taalgebruikers - een rol spelen. Het maakt de lezer bewust van het bestaan van verschillende talen die door leerlingen en studenten op Bonaire en Curaçao, maar ook in vrijwel alle landen van de wereld naast en door elkaar worden gebruikt. Daarbij is er vanuit het onderwijs niet altijd voldoende waardering voor de thuistalen van lerenden. De situatie in Nederland is natuurlijk anders dan die op Curaçao en Bonaire, maar het kan volgens mij bepaald geen kwaad om na te denken over Nederlands als instructietaal op Nederlandse scholen. Bewustwording van complexe talige situaties op Nederlandse scholen kan hopelijk leiden tot het verbeteren van de beheersing van het Nederlands door meertalige leerlingen en ook die van Nederlandstalige leerlingen.

Dat leidt tot het derde belang van dit onderzoek, namelijk het belang voor de lerarenopleidingen. En dan niet alleen die op Bonaire en Curaçao, dat belang is evident, maar ook voor de Nederlandse situatie. Het proefschrift heeft mij ervan bewust gemaakt dat we op de lerarenopleiding wel steeds meer aandacht besteden aan diversiteit, maar nog (te) weinig aan meertaligheid, thuistalen en

schooltalen en Nederlands als instructietaal. Die discussie is ook interessant als het gaat om Engels als instructietaal in het onderwijs.

Het proefschrift van dr. Maxy Bak-Piard verdient dus brede aandacht. Het is een lijvig werk geworden dat mooi gestructureerd is en helder geschreven, maar wel in een taal die lang niet door alle docenten en opleiders als gemakkelijk wordt ervaren: de taal van de wetenschap. Ik hoop dan ook dat dr. Bak-Piard de onderdelen van haar onderzoek die van belang zijn voor de lerarenopleiding zal publiceren in het Tijdschrift voor Lerarenopleiders. Dat zal er zeker toe bijdragen dat de discussie over meertaligheid, thuishalen en schooltalen én Nederlands als instructietaal aangewakkerd zal worden. Die discussie kan dan leiden tot een betere praktijk van (toekomstige) leraren en betere leerprestaties van leerlingen.

Auteur: Maxy Bak-Piard, Lerarenopleider Universiteit van Curaçao.

Recensent: Anja Swennen, Vrije Universiteit Amsterdam.

